

بررسی میزان سطح اعتماد اجتماعی در میان دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاههای دولتی و آزاد اسلامی

دکتر اسماعیل کاوسی^۱، رضا سلمانی پور نقابری^۲

چکیده

یکی از مفاهیم مفید در تبیین سرمایه اجتماعی، مفهوم «شبکه اعتماد» است، شبکه اجتماعی که بیانگر این مطلب است که افراد بر اساس اعتماد متقابل به یکدیگر؛ از اطلاعات، هنجارها و ارزش‌های یکسانی در تبادلات فی ما بین خود استفاده می‌کنند. از این رو اعتماد فی ما بین، نقش زیادی در تسهیل فرایندها و کاهش هزینه‌های مربوط به این گونه تبادلات دارد. شبکه اعتماد می‌تواند بین افراد یک گروه و یا بین گروه‌ها و سازمان‌های متفاوت به وجود آید.

این پژوهش، از حیث هدف کاربردی و از حیث روش، توصیفی (همبستگی) است که شامل کلیه دانشجویان شاهد و ایثارگر مشغول به تحصیل در دانشگاههای دولتی و آزاد اسلامی می‌باشد و نمونه آماری آن در مجموع شامل ۱۶۴ نفر دانشجو در دو گروه مذکور می‌باشد. ابزار اندازه‌گیری بصورت پرسشنامه ای با ۳۹ گویه می‌باشد. بر اساس یافته‌های تحقیق بین میانگین رتبه هر یک از مؤلفه‌ها در دانشگاههای دولتی و آزاد تفاوت معنی داری وجود دارد به طوری که در میان دانشجویان ایثارگر و شاهد دانشگاههای دولتی مؤلفه‌های صراحت و حسن ظن دارای رتبه اول و دوم بوده ولی برای دانشجویان دانشگاه آزاد مؤلفه‌های دگر خواهی و دموکراتیک بودن دارای رتبه اول و دوم می‌باشد. در تهیه و ارائه فرضیات با توجه به نظریات مطرح شده مرتبط با فرضیه‌ها پس از شاخص سازی و گویه پردازی و تکمیل پرسشنامه نتایج حاصله از آزمون فرض‌ها را با نظریات مطرح شده تطبیق داده که کلیه فرضهای پژوهش تایید گردید.

واژگان کلیدی: سرمایه اجتماعی، اعتماد، سرمایه، دانشگاه آزاد، دانشگاه دولتی

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۸۸/۷/۱۸

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۸۸/۵/۱۰

۱- عضو هیات علمی و استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران (نویسنده عهده دار مکاتبات)

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت فرهنگی

مقدمه

امروزه سرمایه اجتماعی نقشی بسیار مهم تر از سرمایه فیزیکی و انسانی در سازمان ها و جوامع ایفاء می نماید. سرمایه اجتماعی دامنه کاربرد و پژوهشی بالقوه گسترده ای دارد و از ملاحظات نظری، تاریخی و فلسفی در رشته های مختلف علوم اجتماعی همچون جامعه شناسی، مردم شناسی، اقتصاد و تاریخ، مسائل روش شناختی مرتبط با کارهای میدانی گرفته تا ایجاد شاخص های مناسب برای شرایط مختلف، مشکلات حوزه های گوناگون همچون بهداشت خانواده، آموزش، سیاستگذاری، سازمان های غیر دولتی، تصمیم گیری های جمعی، تامین اجتماعی و همچنین طیف وسیعی از شرایط تجربی که می توان به مطالعه سرمایه اجتماعی در آن پرداخت یعنی شهر و روستاها، کشورها و فرهنگ های مختلف را در بر می گیرد (کاظمی ۱۳۸۱، ص ۲۸).

بیان مسأله

محور اساسی و تکیه گاه روابط اجتماعی بطور عام و در سازمان های غیردولتی بطور خاص «اعتماد» است. نقش اعتماد در روابط گروه های کوچک با بزرگ متفاوت است. اعتماد باعث می شود که افراد در روابط اجتماعی خود با دیگران هر گونه بدگمانی را کنار گذاشته و روابط صمیمانه ای را برقرار کنند، که بدون اعتماد چنین روابطی شکل نمی گیرد. برعکس بی اعتمادی باعث سوء ظن نسبت به دیگران و ضعف اعتماد به نفس در افراد می شود و نتیجه این بی اعتمادی اختلال در روابط و عدم شکل گیری همکاری های جمعی است. در گروه های ثانویه و نیمه رسمی نیز هر چه اعتماد بیشتر باشد، افراد به طور موثرتری با همدیگر ارتباط برقرار کرده و همکاری بهتر و پایدارتری را با همدیگر خواهند داشت (آدلر ۲۰۰۲، ص ۳۹).

لازم به ذکر است نظریه های اعتماد در حوزه های مختلف مطرح شده اند. از مهمترین آن ها می توان به حوزه روان شناسی و روان شناسی اجتماعی با تاکید بر احساسات و عواطف و ارزش های فردی، و حوزه جامعه شناسی به تاکید بر ویژگی جمعی اعتماد در روابط اجتماعی اشاره کرد. اعتماد مفهوم کانونی نظریات کلاسیک جامعه شناسان و نیز محور تئوری های نوین سرمایه اجتماعی و زمینه تعاملات و روابط اجتماعی است. مفهوم اعتماد در دیدگاه صاحب نظران جامعه شناسی جایگاه ویژه ای دارد. اعتماد را می توان مهمترین مسئله پارادیم نظم و محور تفکرات جامعه شناسانی نظیر دورکیم و تونیس قلمداد کرد. در عین حال اعتماد بستر تعاملات و روابط اجتماعی و کانون مفهوم سرمایه اجتماعی است. «با این حال شواهد بسیاری دلالت بر کاهش اعتماد

بررسی میزان سطح اعتماد اجتماعی در میان دانشجویان شاهد و ایثارگر..... ۸۹

اجتماعی در تمام ابعاد و سوگیری عاطفی و خاص گرا در روابط کنشگران در تمام سطوح در ایران دارد. لذا اعتماد را می توان موضوع کانونی و تاثیر گذار بر سایر مسایل جامعه شناسی معاصر کشور قلمداد کرد.» (آزاد ارمکی ۱۳۸۳، ص ۴۲).

لذا این پژوهش در صدد شناسایی تفاوت میزان اعتماد اجتماعی میان دانشجویان ایثارگر و شاهد دانشگاههای دولتی و دانشگاه آزاد اسلامی می باشد.

ضرورت و اهمیت پژوهش

سرمایه اجتماعی از مفاهیم نوینی است که در بررسی های اقتصادی و اجتماعی جوامع مدرن مطرح گردیده است. سرمایه اجتماعی عمدتاً مبتنی بر عوامل فرهنگی و اجتماعی می باشد و شناسایی آن به عنوان یک سرمایه چه در سطح مدیریت کلان و چه در سطح مدیریت سازمان ها و بنگاه ها می تواند شناخت جدیدی را از سیستم های اقتصادی - اجتماعی ایجاد کرده و مدیران را در مدیریت بهتر سازمان ها یاری کند (فوکویاما، ۱۹۹۵).

سرمایه اجتماعی دامنه کاربردی و پژوهشی بالقوه گسترده ای دارد و از ملاحظات نظری، تاریخی و فلسفی در رشته های مختلف علوم اجتماعی همچون جامعه شناسی، مردم شناسی، اقتصاد و تاریخ، مسائل روش شناختی مرتبط با کارهای میدانی گرفته تا ایجاد شاخص های مناسب برای شرایط مختلف، مشکلات حوزه های گوناگون رشد و توسعه سازمانها، آموزش، سیاستگذاری، سازمان های دولتی و غیر دولتی، تصمیم گیری های جمعی، تامین اجتماعی و همچنین طیف وسیعی از شرایط تجربی را بررسی کند (امیرکافی ۱۳۸۰، ص ۶۳).

«پیر بوردیو [۱]» معتقد است سرمایه اجتماعی جمع منابع واقعی یا بالقوه ای است که حاصل از شبکه های بادوام از روابط کم و بیش نهادینه شده، آشنایی و شناخت متقابل، یا به بیان دیگر، عضویت در یک گروه است. شبکه ای که هر یک از اعضای خود را از پشتیبانی سرمایه جمعی برخوردار می کند و آنان را مستحق «اعتبار [۲]» می سازد. امروزه در جوامع مختلف و به تبع آن در سازمان ها افراد از عدم اعتماد به مسئولین دولتی و سازمانی رنج می برند و همین عدم اعتماد، موجب کاهش تشریک مساعی کارکنان و همچنین انصراف آنان از مشارکت با زبردستان و نتیجه آن بی تفاوتی و بی انگیزشی افراد و کارکنان می شود. یکی از مسائل و مشکلات سازمان های فرهنگی عدم وجود همکاری های اداری داوطلبانه و آگاهانه می باشد و نبود آن به معنای پایین بودن سطح سرمایه اجتماعی سازمانی است. مشکل دیگر که سازمان ها درگیر آن می باشند، بالا

۹۰.....پژوهش نامه علوم اجتماعی ، سال دوم، شماره چهارم، زمستان ۱۳۸۷

بودن هزینه تبادلات و تعاملات فی مابین است و این مسئله ناشی از عدم اعتماد متقابل است. اعتماد متقابل نقش زیادی در تسهیل فرآیندها و کاهش هزینه‌های مربوط به این گونه تبادلات دارد. سرمایه اجتماعی یعنی اعتماد و شبکه‌های تعاملی که می‌تواند با تسهیل اقدامات هماهنگ، کارآیی گروه را در دست‌یابی به برخی اهداف خود بهبود ببخشد (اسونز ۱۹۹۸، ص ۱۲۴).

تعاریف اعتماد اجتماعی

در زبان فارسی اعتماد مترادف با تکیه کردن، واگذاشتن کار به کسی، اطمینان، باور و اعتقاد بکار رفته است. با توجه به تعاریف متعدد اعتماد که در فصل دوم به آنها اشاره شده اگر بخواهیم با لحاظ نمودن عناصر و ویژگی‌های اعتماد تعریف ساده‌ای از اعتماد اجتماعی ارائه کنیم، می‌توان اعتماد را حسن ظن فرد نسبت به افراد جامعه تعریف کرد که این امر موجب گسترش و تسهیل روابط اجتماعی فرد با سایر افراد جامعه می‌شود. در اینجا افراد جامعه، گستره‌ای از کسانی که با فرد تعامل دارند را در بر می‌گیرد. تحقیق حاضر با چنین تعریفی از اعتماد اجتماعی (اعتماد بین شخصی) به بررسی آن پرداخته می‌پردازد (کوهن ۲۰۰۱، ص ۸۴).

ابعاد اعتماد

زتومکا برای تکمیل مفهوم پردازی اعتماد، به تعیین پایگاه هستی‌شناختی مقوله اعتماد می‌پردازد و این سوال را مطرح می‌کند که واقعا شرط بندی‌های اعتماد در چه جاها و چه حوزه‌ای از واقعیت قرار می‌گیرند؟ و سه پاسخ ممکن برای این سوال مطرح می‌کند که به نظر او این سه جواب نه تنها متضاد هم نیستند بلکه متمم همدیگرند، و با افزودن به همدیگر پایگاه سه بعدی و پیچیده از اعتماد را تشکیل می‌دهند.

۱- اعتماد به عنوان نوعی رابطه

اولین پاسخ به سوال از نظر زتومکا چنین است که اعتماد بک نوع، رابطه‌ای کیفی است. اعتماد با آن که به طور اولیه یک انتظار و تعهد یک طرفه است، که همیشه در یک رابطه حاصل می‌شود، آن زمان که کنش اعتماد کردن، برانگیزنده تقابل به مثل است، اعتماد مبادله‌ای مستقیم است؛ یعنی اینکه در برگشت دادن اعتماد دو جانبه، اعتماد حاصل می‌شود اما مبادله غیر مستقیم اعتماد زمانی است که، اعتماد یک جهت‌گیری انجام پذیرفته نسبت به دیگری است که که کنش‌های آنان برای اعتماد کننده مهم هستند (ویک ۱۹۹۵، ص ۹۳).

۲- اعتماد به عنوان یک ویژگی شخصیتی

بررسی میزان سطح اعتماد اجتماعی در میان دانشجویان شاهد و ایثارگر..... ۹۱

رهیافت روان شناختی اجتماعی، اعتماد را ناشی از شخصیت افراد می داند. کثیری از نویسندگان چنین فرض می کنند که اعتماد بنیادین یا انگیزه اولیه اعتماد، محصول اجتماعی شدن موفقیت آمیز افراد در خانواده هایی سالم با محیط مراقبت آمیز و صمیمانه است.

۳- اعتماد به عنوان قاعده فرهنگی

به نظر زتومکا نسخه اولیه رهیافت انتخاب عقلایی، به محیطی که قواعد هنجاری افراد را به اعتماد کردن تشویق، یا برحذر می دارد، توجه نمی کند؛ یعنی تصمیم به اعتماد کردن یا بی اعتمادی در متن فرهنگی و از قبل موجود گرفته می شود (استوارت، ۱۹۹۸، ص ۶۳).

کارکردهای اعتماد

زتومکا در مبحث کارکرد اعتماد ابتدا بر این نکته اشاره می کند که اعتماد عموماً خوب و بی اعتمادی عموماً بد تلقی شده اند، در حالی که باید فهمیده شود که آیا اعتماد همیشه خوب است و بی اعتمادی همیشه بد است؟ و این نکته که آیا انواع اعتماد به صورت برابری خوبند؟ و در نهایت اعتماد برای چه کسی خوب و برای چه کسی بد است؟

در ادامه بحث زتومکا کارکردهای عمومی اعتماد را به سه بعد متمایز تقسیم می کند. تمایز اول اینکه او اذعان می دارد ما باید جداگانه به اعتماد کردن پیردازیم (اعتماد نهادن، تصدیق کردن اعتماد، به امانت سپردن چیزی)، و اینکه نتیجه اعتماد کی حاصل می شود (تائید اعتماد، پس دادن امانت و تقابل در اعتماد). تمایز دوم؛ باید به طور جداگانه ای به کارکرد های شخصی اعتماد برای افرادی که در روابط درگیرند و کارکرد های اجتماعی اعتماد در جامعه گسترده تر (اجتماع، گروه) توجه شود. تمایز سوم؛ باید بین کارکرد های شخصی معنی دار اعتماد برای اعتماد کننده و اعتماد شونده تمایز قایل شویم (پوتنام، ۲۰۰۰، ص ۱۰۷).

کارکرد هایی که اعتماد می تواند برای طرفین روابط داشته باشد از نظر زتومکا می تواند در عبارات زیر خلاصه شود:

الف) اعتماد به دیگران باعث می شود شخص کنشگر کنش های مثبتی با دیگران برقرار کند.

ب) اعتماد عاملیت انسانی را آزاد کرده و به تحریک در کارهای جمعی تشویق می کند.

ج) اعتماد فعالیت های داوطلبانه، نوآورانه، پویا و خلاقانه را بر می انگیزاند.

د) تردید و شک در مورد مخاطرات کنش با دیگران، با اعتماد کردن به حداقل می رسد.

ه) اعتماد سبب به وجود آمدن کنش های جدید تری شده و به افزایش تصاعدی اعتماد منجر می شود.

و) وجود اعتماد بین کنشگران سبب می شود تا کنشگران نسبت به هم گشاده رو شوند و با صمیم قلب تعامل برقرار کنند و آمادگی تعامل با دیگر افراد را نیز پیدا کنند.

ز) با اعتماد روابط جدیدی برقرار می شود که قبلا وجود نداشته اند.

ح) افراد مورد اعتماد از اضطراب و تردید مراقبت دیگران رها می شوند.

ط) اعتماد متقابل به دیگران نیز به دست می آید.

بر عکس در مورد کارکردهای عدم اعتماد نیز می توان به نتایج زیر اشاره کرد:

الف) تمایل به بدگمانی در مورد ایجاد تعاملات جدید و در نتیجه از دست دادن فرصت ها و امکانات بی شماری که در صورت اعتماد به دست می آید.

ب) بررسی تمام حرکات افراد توسط دیگران و ایجاد لاک دفاعی در برابر آنها و پیروی از شیوه های قبلی و منع هر گونه نوآوری

ج) پایین آمدن کارهای داوطلبانه و مشارکت اندک فعالانه افراد و محدود شدن آزادی عمل آنها

د) انتظار بی اعتمادی متقابل از دیگران داشتن که این انتظار خود مضرات ویژه ای دارد.

ه) رفتارهای مثبت دیگران نیز با تردید نگریسته می شود (ناهایت ۱۹۹۸، ص ۱۳).

در مورد کارکردهای اعتماد برای اعتماد شونده نیز می توان به موارد زیر اشاره کرد :

۱- با ایجاد اعتماد به افراد آنها از انقطاع موقتی فشارها و اجبارهای اجتماعی و سکون رهایی می یابند، چنین افرادی نقش ها، سازماندهی ها و نهادهایی از اعتبار به دست می آورند که موقتا آنها را از کنترل و نظارت باز می رهند که این امر خود باعث راحتی در تعاملات می شود.

۲- امکانات و فرصت هایی برای فرد اعتماد شونده به وجود می آید که در غیر این صورت به عقلش هم نمی رسید.

۳- اعتماد دیگران خاص به فردی باعث اعتماد دیگران عام نیز به آن می شود (اعتماد مضاعف) (بتل ۱۹۹۸، ص ۴۷).

ز تومکا در مورد کارکردهای اعتماد برای اجتماعات گسترده تر که شامل گروه ها، انجمن ها،

سازمان ها می شوند به موارد زیر تاکید کرده است :

بررسی میزان سطح اعتماد اجتماعی در میان دانشجویان شاهد و ایثارگر..... ۹۳

الف) مردم آویزی، مشارکت با دیگران در اشکال مختلف انجمنی مورد تشویق قرار گرفته و در نتیجه شبکه حلقه های بین فردی غنی تر شده و حوزه های تعاملی گسترده تر می شود و صمیمیت بیشتری برای برخورد ما بین افراد به دست می آید.

ب) اعتماد به ارتباطات سرعت می بخشد و علایم انکار تکثرگرایی را از بین می برد که مانع کار جمعی می باشند.

ج) اعتماد ظرفیت تحمل و پذیرش غریبه ها و شناخت مشروعیت تفاوت های فرهنگی سیاسی را افزایش می دهد. زیرا فرصت ادراک و دریافت این تفاوت ها را به روشی غیر تهدید آمیز فراهم می کند، به این ترتیب که بیانات دشمنی آمیز بین گروه ها و بیگانه ستیزی را سرکوب و بحث استدلال را به صورت مدنی نهادینه می کند (ویک، ۱۹۹۵، ص ۱۲).

د) فرهنگ اعتماد، پیوستگی فرد به اجتماع را قوی تر می کند (خانواده، ملت، کلیسا)، و به پیدایی احساس هویت کمک کرده و سبب انسجام گروهی می شود. که منجر به همکاری کمک متقابل و حتی آمادگی فدا شدن به نفع دیگران می شود.

ه) زمانی که فرهنگ اعتماد وجود دارد هزینه های مبادلاتی به صورت معنی دار پایین آمده و شانس همکاری افزایش می یابد به طور خلاصه زمانی که اعتماد موجود است امکان افزایش ظرفیت های تجربه ای و کاری بالا می رود (کریشنا، ۱۹۹۹، ص ۹۱).

کارکردهای عدم اعتماد برای اجتماع گسترده تر به شرح زیر می باشد:

الف) بی اعتمادی سرمایه اجتماعی را از بین برده و به تجزیه و شکست اتحادها و کاهش شبکه ارتباطی افراد منجر می شود.

ب) کانال های ارتباطی بسته شده و به انزوا و دوری اعضای جامعه از همدیگر منجر می شود و تکثر گرایی انکار و نادیده گرفته می شود.

ج) نگرش های دفاعی را برانگیخته، کلیشه های قالبی دشمنی را به وجود می آورد، به شایعات دامن زدن و پیش فرض های غلط مثلا بیگانه گرایی را افزایش می دهد.

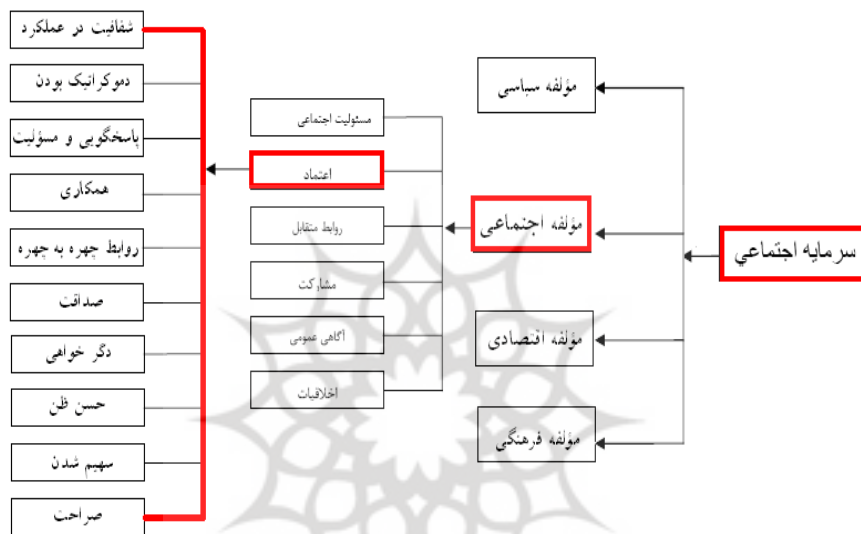
د) فرد را بیگانه ساخته و به جستجوی جایگزین های اغلب نادرست (از قبل گروه های گانگستر، مافیا، و خرده فرهنگ های منحرف) هدایت می کند.

ه) از طریق یک سری اثرات هاله ای، فرهنگ منشره ای از بی اعتمادی و تمایل به گسترش ارتباطات بیگانه از هم در بین افراد را افزایش می دهد که در هر دو حالت هزینه ای مبادلاتی را در

۹۴.....پژوهش نامه علوم اجتماعی ، سال دوم، شماره چهارم، زمستان ۱۳۸۷

ارتباط با ضرورت آگاهی مداوم به صورت معنی داری بالا آورده و شانس های همکاری را از بین می برد(ریک ۱۹۹۶، ص ۲۰).

بر اساس ادبیات پژوهش و چارچوب نظری پژوهش مدل مفهومی ذیل پیشنهاد می گردد:

شکل شماره (۱) مدل مفهومی پژوهش (منبع: پژوهشگر)

اهداف پژوهش

اهداف تحقیق به شرح زیر می باشد:

هدف کلی :

بررسی و شناخت تفاوت و میزان سطح اعتماد اجتماعی در بین دانشجویان دانشگاه های آزاد و دولتی.

اهداف ویژه :

- تعیین میزان اعتماد اجتماعی در بین دانشجویان شاهد و ایثارگر در دانشگاه های آزاد و دولتی.
- تعیین تفاوت سطح اعتماد اجتماعی در بین دانشجویان شاهد و ایثارگر در دانشگاه های آزاد و دولتی.

بررسی میزان سطح اعتماد اجتماعی در میان دانشجویان شاهد و ایثارگر.....۹۵

- شناخت عوامل زمینه ای (مانند سن، جنس، تحصیلات و ...) با میزان اعتماد اجتماعی در بین دانشجویان شاهد و ایثارگر در دانشگاههای آزاد و دولتی.

فرضیه های پژوهش

با توجه به اهداف پژوهش، تحقیق ذیل در صدد آزمون فرضیه های زیر می باشد:

فرضیه اصلی

بین میزان سطح اعتماد اجتماعی در بین دانشجویان دانشگاههای دولتی و دانشگاه آزاد اسلامی تفاوت معنی داری وجود دارد.

فرضیه های فرعی

۱) میان دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاههای دولتی و آزاد اسلامی از نظر صراحت که از مولفه های اصلی اعتماد اجتماعی می باشد تفاوت معنی داری وجود دارد.

۲) میان دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاههای دولتی و آزاد اسلامی از نظر حسن ظن که از مولفه های اصلی اعتماد اجتماعی می باشد تفاوت معنی داری وجود دارد.

۳) میان دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاههای دولتی و آزاد اسلامی از نظر دگرخواهی که از مولفه های اصلی اعتماد اجتماعی می باشد تفاوت معنی داری وجود دارد.

۴) میان دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاههای دولتی و آزاد اسلامی از نظر صداقت که از مولفه های اصلی اعتماد اجتماعی می باشد تفاوت معنی داری وجود دارد.

۵) میان دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاههای دولتی و آزاد اسلامی از نظر روابط چهره به چهره که از مولفه های اصلی اعتماد اجتماعی می باشد تفاوت معنی داری وجود دارد.

۶) میان دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاههای دولتی و آزاد اسلامی از نظر دموکراتیک بودن که از مولفه های اصلی اعتماد اجتماعی می باشد تفاوت معنی داری وجود دارد.

۷) میان دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاههای دولتی و آزاد اسلامی از نظر شفافیت در عملکرد که از مولفه های اصلی اعتماد اجتماعی می باشد تفاوت معنی داری وجود دارد.

۸) میان دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاههای دولتی و آزاد اسلامی از نظر پاسخگویی و مسؤلیت که از مولفه های اصلی اعتماد اجتماعی می باشد تفاوت معنی داری وجود دارد.

۹) میان دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاههای دولتی و آزاد اسلامی از نظر همکاری که از مولفه های اصلی اعتماد اجتماعی می باشد تفاوت معنی داری وجود دارد.

۱۰) میان دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاههای دولتی و آزاد اسلامی از نظر که از مولفه های اصلی اعتماد اجتماعی می باشد تفاوت معنی داری وجود دارد.

سوالات پژوهش

- ۱) آیا در میان دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاههای دولتی و آزاد اسلامی از نظر صراحت که از مولفه های اصلی اعتماد اجتماعی می باشد تفاوت معنی داری وجود دارد؟
- ۲) آیا در میان دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاههای دولتی و آزاد اسلامی از نظر حسن ظن که از مولفه های اصلی اعتماد اجتماعی می باشد تفاوت معنی داری وجود دارد؟
- ۳) آیا در میان دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاههای دولتی و آزاد اسلامی از نظر دگرخواهی که از مولفه های اصلی اعتماد اجتماعی می باشد تفاوت معنی داری وجود دارد؟
- ۴) آیا در میان دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاههای دولتی و آزاد اسلامی از نظر صداقت که از مولفه های اصلی اعتماد اجتماعی می باشد تفاوت معنی داری وجود دارد؟
- ۵) آیا در میان دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاههای دولتی و آزاد اسلامی از نظر روابط چهره به چهره که از مولفه های اصلی اعتماد اجتماعی می باشد تفاوت معنی داری وجود دارد؟
- ۶) آیا در میان دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاههای دولتی و آزاد اسلامی از نظر دموکراتیک بودن که از مولفه های اصلی اعتماد اجتماعی می باشد تفاوت معنی داری وجود دارد؟
- ۷) آیا در میان دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاههای دولتی و آزاد اسلامی از نظر شفافیت در عملکرد که از مولفه های اصلی اعتماد اجتماعی می باشد تفاوت معنی داری وجود دارد؟
- ۸) آیا در میان دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاههای دولتی و آزاد اسلامی از نظر پاسخگویی و مسؤلیت که از مولفه های اصلی اعتماد اجتماعی می باشد تفاوت معنی داری وجود دارد؟
- ۹) آیا در میان دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاههای دولتی و آزاد اسلامی از نظر همکاری که از مولفه های اصلی اعتماد اجتماعی می باشد تفاوت معنی داری وجود دارد؟
- ۱۰) آیا در میان دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاههای دولتی و آزاد اسلامی از نظر که از مولفه های اصلی اعتماد اجتماعی می باشد تفاوت معنی داری وجود دارد؟

روش تحقیق

تحقیق حاضر از نوع همبستگی نیز می باشد. در این نوع تحقیق رابطه میان متغیرها بر اساس هدف تحقیق تحلیل می گردد (سرمد و همکاران، ۱۳۸۳، ص ۹۰). به عبارت دیگر هدف روش تحقیق همبستگی

بررسی میزان سطح اعتماد اجتماعی در میان دانشجویان شاهد و ایثارگر.....۹۷

مطالعه حدود تغییرات یکی یا چند متغیر با حدود تغییرات یکی یا چند متغیر دیگر است (دلاور، ۱۳۷۶، ص ۱۸۷). در این تحقیق نیز رابطه بین مؤلفه های اعتماد اجتماعی مورد بررسی قرار میگیرد.

ابزار اندازه گیری

وسیله اندازه گیری این تحقیق پرسشنامه ای بر مبنای طیف لیکرت می باشد که با استفاده از تکنیک پرسشنامه کتبی شامل ۴۴ سوال در دو بخش تهیه شده است. بخش اول سوالات (۱-۵) مربوط به شناسایی افراد و پایگاه اجتماعی افراد مانند سن، جنس، میزان تحصیلات و غیره و بخش دوم با ۳۹ گویه که بر اساس طیف لیکرت تنظیم شده اند.

جامعه آماری

جامعه آماری این پژوهش شامل دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاههای دولتی و آزاد اسلامی مشغول به تحصیل در سال تحصیلی ۸۸-۱۳۸۷ می باشند. نمونه آماری از میان این دانشجویان انتخاب شده است.

نمونه و روش نمونه گیری

پس از تعیین محیط پژوهش، با توجه به پراکندگی جامعه آماری مورد نظر در تحقیق و عدم دسترسی به کلیه دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاههای دولتی و آزاد اسلامی، از جامعه آماری مذکور تعداد ۱۶۴ نفر با توجه به ضوابط نمونه گیری (سطح اطمینان آماری ۰/۹۵، میزان خطای نمونه گیری ۰/۱۳ و بالاترین میزان واریانس) و با استفاده از فرمول برآورد حجم نمونه، به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شدند.

آزمون فرضیات

۱) آزمون مؤلفه صراحت در میان دانشجویان ایثارگر و شاهد دانشگاههای دولتی

One-Sample Statistics						
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean		
فرض ۱	84	12.8690	2.36327	.25785		
Test Value = 18						
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
فرض ۱	-19.899	83	.000	-5.13095	-5.6438	-4.6181

۹۸.....پژوهش نامه علوم اجتماعی ، سال دوم، شماره چهارم، زمستان ۱۳۸۷

با توجه به اینکه مقدار (t) محاسبه شده (۱۹.۸۹۹-) با درجه آزادی (۸۳) و سطح معنی داری (۰.۰۰۰) از مقدار (t) بحرانی جدول کوچکتر است فرض صفر رد می شود. بنابراین با اطمینان ۹۹ درصد می توان قضاوت کرد که وضعیت مؤلفه صراحت در بین دانشجویان ایثارگر و شاهد دانشگاههای دولتی در حد مطلوبی است.

(۲) آزمون مؤلفه سهیم شدن در میان دانشجویان ایثارگر و شاهد دانشگاههای دولتی

One-Sample Statistics						
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean		
فرض ۲	84	8.7024	1.66306	.18146		
Test Value = 12						
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
فرض ۲	-18.173	83	.000	-3.29762	-3.6585	-2.9367

با توجه به اینکه مقدار (t) محاسبه شده (۱۸.۱۷۳-) با درجه آزادی (۸۳) و سطح معنی داری (۰.۰۰۰) از مقدار (t) بحرانی جدول کوچکتر است فرض صفر رد می شود. بنابراین با اطمینان ۹۹ درصد می توان قضاوت کرد که وضعیت مؤلفه سهیم شدن در بین دانشجویان ایثارگر و شاهد دانشگاههای دولتی در حد مطلوبی است.

(۳) آزمون مؤلفه حسن ظن در میان دانشجویان ایثارگر و شاهد دانشگاههای دولتی

One-Sample Statistics						
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean		
فرض ۳	84	6.2381	1.39378	.15207		
Test Value = 9						
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
فرض ۳	-18.162	83	.000	-2.76190	-3.0644	-2.4594

با توجه به اینکه مقدار (t) محاسبه شده (۱۸.۱۶۲-) با درجه آزادی (۸۳) و سطح معنی داری (۰.۰۰۰) از مقدار (t) بحرانی جدول کوچکتر است فرض صفر رد می شود. بنابراین با اطمینان ۹۹ درصد می توان قضاوت کرد که وضعیت مؤلفه حسن ظن در بین دانشجویان ایثارگر و شاهد دانشگاههای دولتی در حد مطلوبی است.

بررسی میزان سطح اعتماد اجتماعی در میان دانشجویان شاهد و ایثارگر.....۹۹

درصد می توان قضاوت کرد که وضعیت مؤلفه حسن ظن در بین دانشجویان ایثارگر و شاهد دانشگاههای دولتی در حد مطلوبی است.

۴)آزمون مؤلفه دگرخواهی در میان دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاههای دولتی

One-Sample Statistics						
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean		
فرض ۴	84	9.1190	2.16436	.23615		
	Test Value = 12					
					95% Confidence Interval of the Difference	
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Lower	Upper
فرض ۴	-12.200	83	.000	-2.88095	-3.3506	-2.4113

با توجه به اینکه مقدار (t) محاسبه شده (۱۲.۲۰۰-) با درجه آزادی (۸۳) و سطح معنی داری (۰.۰۰۰) از مقدار (t) بحرانی جدول کوچکتر است فرض صفر رد می شود. بنابراین با اطمینان ۹۹ درصد می توان قضاوت کرد که وضعیت مؤلفه دگرخواهی در بین دانشجویان ایثارگر و شاهد دانشگاههای دولتی در حد مطلوبی است.

۵)آزمون مؤلفه صداقت در میان دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاههای دولتی

One-Sample Statistics						
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean		
فرض ۵	84	10.5595	2.02009	.22041		
	Test Value = 15					
					95% Confidence Interval of the Difference	
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Lower	Upper
فرض ۵	-20.146	83	.000	-4.44048	-4.8789	-4.0021

با توجه به اینکه مقدار (t) محاسبه شده (۲۰.۱۴۶-) با درجه آزادی (۸۳) و سطح معنی داری (۰.۰۰۰) از مقدار (t) بحرانی جدول کوچکتر است فرض صفر رد می شود. بنابراین با اطمینان ۹۹ درصد می توان قضاوت کرد که وضعیت مؤلفه صداقت در بین دانشجویان ایثارگر و شاهد دانشگاههای دولتی در حد مطلوبی است.

۶) آزمون مؤلفه روابط چهره به چهره در میان دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاههای دولتی

One-Sample Statistics						
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean		
فرض ۶	84	6.9881	1.55613	.16979		
Test Value = 9						
			Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference		
	t	df	Sig. (2-tailed)	Lower	Upper	
فرض ۶	-11.850	83	.000	-2.01190	-2.3496	-1.6742

با توجه به اینکه مقدار (t) محاسبه شده (۱۱.۸۵۰-) با درجه آزادی (۸۳) و سطح معنی داری (۰.۰۰۰) از مقدار (t) بحرانی جدول کوچکتر است فرض صفر رد می شود. بنابراین با اطمینان ۹۹ درصد می توان قضاوت کرد که وضعیت مؤلفه روابط چهره به چهره در بین دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاههای دولتی در حد مطلوبی است.

۷) آزمون مؤلفه دموکراتیک بودن در میان دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاههای دولتی

One-Sample Statistics						
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean		
فرض ۷	84	6.7024	1.74784	.19070		
Test Value = 9						
			Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference		
	t	df	Sig. (2-tailed)	Lower	Upper	
فرض ۷	-12.048	83	.000	-2.29762	-2.6769	-1.9183

با توجه به اینکه مقدار (t) محاسبه شده (۱۲.۰۴۸-) با درجه آزادی (۸۳) و سطح معنی داری (۰.۰۰۰) از مقدار (t) بحرانی جدول کوچکتر است فرض صفر رد می شود. بنابراین با اطمینان ۹۹ درصد می توان قضاوت کرد که وضعیت مؤلفه دموکراتیک بودن در بین دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاههای دولتی در حد مطلوبی است.

۱۰ | بررسی میزان سطح اعتماد اجتماعی در میان دانشجویان شاهد و ایثارگر.....

۸) آزمون مؤلفه شفافیت در عملکرد در میان دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاههای دولتی

One-Sample Statistics						
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean		
فرض ۸	84	8.3452	1.88523	.20569		
Test Value = 12						
					95% Confidence Interval of the Difference	
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Lower	Upper
فرض ۸	-17.768	83	.000	-3.65476	-4.0639	-3.2456

با توجه به اینکه مقدار (t) محاسبه شده (۱۷.۷۶۸-) با درجه آزادی (۸۳) و سطح معنی داری (۰.۰۰۰) از مقدار (t) بحرانی جدول کوچکتر است فرض صفر رد می شود. بنابراین با اطمینان ۹۹ درصد می توان قضاوت کرد که وضعیت مؤلفه شفافیت در عملکرد در بین دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاههای دولتی در حد مطلوبی است.

۹) آزمون مؤلفه پاسخگویی و مسئولیت در میان دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاههای دولتی

One-Sample Statistics						
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean		
فرض ۹	84	6.7500	2.27546	.24827		
Test Value = 9						
					95% Confidence Interval of the Difference	
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Lower	Upper
فرض ۹	-9.063	83	.000	-2.25000	-2.7438	-1.7562

با توجه به اینکه مقدار (t) محاسبه شده (۹.۰۶۳-) با درجه آزادی (۸۳) و سطح معنی داری (۰.۰۰۰) از مقدار (t) بحرانی جدول کوچکتر است فرض صفر رد می شود. بنابراین با اطمینان ۹۹ درصد می توان قضاوت کرد که وضعیت مؤلفه پاسخگویی و مسئولیت در بین دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاههای دولتی در حد مطلوبی است.

۱۰) آزمون مؤلفه همکاری در میان دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاههای دولتی

One-Sample Statistics						
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean		
فرض ۱۰	84	8.2143	2.71129	.29583		
Test Value = 12						
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
فرض ۱۰	-12.797	83	.000	-3.78571	-4.3741	-3.1973

با توجه به اینکه مقدار (t) محاسبه شده (۱۲.۷۹۷-) با درجه آزادی (۸۳) و سطح معنی داری (۰.۰۰۰) از مقدار (t) بحرانی جدول کوچکتر است فرض صفر رد می شود. بنابراین با اطمینان ۹۹ درصد می توان قضاوت کرد که وضعیت مؤلفه همکاری در بین دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاههای دولتی در حد مطلوبی است.

۱۱) آزمون مؤلفه صراحت در میان دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاه آزاد اسلامی

One-Sample Statistics						
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean		
فرض ۱	80	12.5125	1.81411	.20282		
Test Value = 18						
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
فرض ۱	-27.056	79	.000	-5.48750	-5.8912	-5.0838

با توجه به اینکه مقدار (t) محاسبه شده (۲۷.۰۵۶-) با درجه آزادی (۷۹) و سطح معنی داری (۰.۰۰۰) از مقدار (t) بحرانی جدول کوچکتر است فرض صفر رد می شود. بنابراین با اطمینان ۹۹ درصد می توان قضاوت کرد که وضعیت مؤلفه **صراحت** در بین دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاه آزاد اسلامی در حد مطلوبی است.

۱۰۳.....بررسی میزان سطح اعتماد اجتماعی در میان دانشجویان شاهد و ایثارگر

۱۲)آزمون مؤلفه سهیم شدن در میان دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاه آزاد اسلامی

One-Sample Statistics						
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean		
فرض ۲	80	8.6250	1.69418	.18942		
Test Value = 12						
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
فرض ۲	-17.818	79	.000	-3.37500	-3.7520	-2.9980

با توجه به اینکه مقدار (t) محاسبه شده (۱۷.۸۱۸-) با درجه آزادی (۷۹) و سطح معنی داری (۰.۰۰۰) از مقدار (t) بحرانی جدول کوچکتر است فرض صفر رد می شود. بنابراین با اطمینان ۹۹ درصد می توان قضاوت کرد که وضعیت مؤلفه سهیم شدن در بین دانشجویان ایثارگر و شاهد دانشگاه آزاد اسلامی در حد مطلوبی است.

۱۳)آزمون مؤلفه حسن ظن در میان دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاه آزاد اسلامی

One-Sample Statistics						
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean		
فرض ۳	80	5.8625	1.48191	.16568		
Test Value = 9						
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
فرض ۳	-18.937	79	.000	-3.13750	-3.4673	-2.8077

با توجه به اینکه مقدار (t) محاسبه شده (۱۸.۹۳۷-) با درجه آزادی (۷۹) و سطح معنی داری (۰.۰۰۰) از مقدار (t) بحرانی جدول کوچکتر است فرض صفر رد می شود. بنابراین با اطمینان ۹۹ درصد می توان قضاوت کرد که وضعیت مؤلفه حسن ظن در بین دانشجویان ایثارگر و شاهد دانشگاه آزاد اسلامی در حد مطلوبی است.

۱۴) آزمون مؤلفه دگرخواهی در میان دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاه آزاد اسلامی

One-Sample Statistics						
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean		
فرض ۴	80	8.4500	2.31615	.25895		
	Test Value = 12					
					95% Confidence Interval of the Difference	
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Lower	Upper
فرض ۴	-13.709	79	.000	-3.55000	-4.0654	-3.0346

با توجه به اینکه مقدار (t) محاسبه شده (۱۳.۷۰۹-) با درجه آزادی (۷۹) و سطح معنی داری (۰.۰۰۰) از مقدار (t) بحرانی جدول کوچکتر است فرض صفر رد می شود. بنابراین با اطمینان ۹۹ درصد می توان قضاوت کرد که وضعیت مؤلفه دگرخواهی در بین دانشجویان ایثارگر و شاهد دانشگاه آزاد اسلامی در حد مطلوبی است.

۱۵) آزمون مؤلفه صداقت در میان دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاه آزاد اسلامی

One-Sample Statistics						
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean		
فرض ۵	80	9.8750	2.17800	.24351		
	Test Value = 15					
					95% Confidence Interval of the Difference	
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Lower	Upper
فرض ۵	-21.047	79	.000	-5.12500	-5.6097	-4.6403

با توجه به اینکه مقدار (t) محاسبه شده (۲۱.۰۴۷-) با درجه آزادی (۷۹) و سطح معنی داری (۰.۰۰۰) از مقدار (t) بحرانی جدول کوچکتر است فرض صفر رد می شود. بنابراین با اطمینان ۹۹ درصد می توان قضاوت کرد که وضعیت مؤلفه صداقت در بین دانشجویان ایثارگر و شاهد دانشگاه آزاد اسلامی در حد مطلوبی است.

۱۰۵.....بررسی میزان سطح اعتماد اجتماعی در میان دانشجویان شاهد و ایثارگر

۱۶)آزمون مؤلفه روابط چهره به چهره در میان دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاه آزاد اسلامی

One-Sample Statistics						
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean		
فرض ۶	80	6.6125	1.61867	.18097		
Test Value = 9						
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
فرض ۶	-13.193	79	.000	-2.38750	-2.7477	-2.0273

با توجه به اینکه مقدار (t) محاسبه شده (۱۳.۱۹۳-) با درجه آزادی (۷۹) و سطح معنی داری (۰.۰۰۰) از مقدار (t) بحرانی جدول کوچکتر است فرض صفر رد می شود. بنابراین با اطمینان ۹۹ درصد می توان قضاوت کرد که وضعیت مؤلفه روابط چهره به چهره در بین دانشجویان ایثارگر و شاهد دانشگاه آزاد اسلامی در حد مطلوبی است.

۱۷)آزمون مؤلفه دموکراتیک بودن در میان دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاه آزاد اسلامی

One-Sample Statistics						
	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean		
فرض ۷	80	6.2875	1.91724	.21435		
Test Value = 9						
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
فرض ۷	-12.654	79	.000	-2.71250	-3.1392	-2.2858

با توجه به اینکه مقدار (t) محاسبه شده (۱۲.۶۵۴-) با درجه آزادی (۷۹) و سطح معنی داری (۰.۰۰۰) از مقدار (t) بحرانی جدول کوچکتر است فرض صفر رد می شود. بنابراین با اطمینان ۹۹ درصد می توان قضاوت کرد که وضعیت مؤلفه دموکراتیک بودن در بین دانشجویان ایثارگر و شاهد دانشگاه آزاد اسلامی در حد مطلوبی است.

۱۸) آزمون مؤلفه شفافیت در عملکرد در میان دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاه آزاد اسلامی

One-Sample Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
فرض ^۸	80	8.0625	1.79552	.20075

Test Value = 12						
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
فرض ^۸	-19.614	79	.000	-3.93750	-4.3371	-3.5379

با توجه به اینکه مقدار (t) محاسبه شده (۱۹.۶۱۴-) با درجه آزادی (۷۹) و سطح معنی داری (۰.۰۰۰) از مقدار (t) بحرانی جدول کوچکتر است فرض صفر رد می شود. بنابراین با اطمینان ۹۹ درصد می توان قضاوت کرد که وضعیت مؤلفه شفافیت در عملکرد در بین دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاه آزاد اسلامی در حد مطلوبی است.

۱۹) آزمون مؤلفه پاسخگویی و مسئولیت در میان دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاه آزاد اسلامی

One-Sample Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
فرض ^۹	80	6.2625	2.28226	.25516

Test Value = 9						
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
فرض ^۹	-10.728	79	.000	-2.73750	-3.2454	-2.2296

با توجه به اینکه مقدار (t) محاسبه شده (۱۰.۷۲۸-) با درجه آزادی (۷۹) و سطح معنی داری (۰.۰۰۰) از مقدار (t) بحرانی جدول کوچکتر است فرض صفر رد می شود. بنابراین با اطمینان ۹۹ درصد می توان قضاوت کرد که وضعیت مؤلفه پاسخگویی و مسئولیت در بین دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاه آزاد اسلامی در حد مطلوبی است.

۱۰۷.....بررسی میزان سطح اعتماد اجتماعی در میان دانشجویان شاهد و ایثارگر

۲۰)آزمون مؤلفه همکاری در میان دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاه آزاد اسلامی

One-Sample Statistics

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
فرض ۱۰	80	7.5375	2.69995	.30186

Test Value = 12						
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
فرض ۱۰	-14.783	79	.000	-4.46250	-5.0633	-3.8617

با توجه به اینکه مقدار (t) محاسبه شده (۱۴.۷۸۳-) با درجه آزادی (۷۹) و سطح معنی داری (۰.۰۰۰) از مقدار (t) بحرانی جدول کوچکتر است فرض صفر رد می شود. بنابراین با اطمینان ۹۹ درصد می توان قضاوت کرد که وضعیت مؤلفه همکاری در بین دانشجویان ایثارگر و شاهد دانشگاه آزاد اسلامی در حد مطلوبی است.

مقایسه وضعیت اعتماد اجتماعی در میان دانشجویان شاهد و ایثار گر دانشگاههای دولتی و دانشگاه آزاد اسلامی

انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	گروهها
۱۱۰۳۰	۲۰.۱۱	۸۴	دانشگاه دولتی
۴.۹۷	۲۲.۰۵	۸۰	دانشگاه آزاد

		آزمون لیون برتی برابری واریانس ها		آزمون تی برای برابری میانگین ها			
		F	سطح معنی داری	t	درجه آزادی	سطح معنی داری دو دامنه	اختلاف میانگین
اعتماد اجتماعی	فرض برابری واریانس ها	.580	.447	1.72	۱۸۴	.086	3.72
	فرض نابرابری واریانس ها			2.65	199.21	.008	3.72

جدول مقایسه دانشگاههای دولتی و دانشگاه آزاد اسلامی

با توجه به جدول بالا در مقایسه سطح اعتماد اجتماعی در میان دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاه های دولتی و آزاد اسلامی، تفاوت معنی داری میان سطح اعتماد اجتماعی میان دو گروه نمونه

وجود ندارد اما براساس آزمون تک تک مؤلفه ها در بین دو گروه سطح مؤلفه ها دارای سطح مساوی و یکسان با یکدیگر نیستند.

نتیجه گیری

۱- از مجموع ۸۴ نفر نمونه مورد پژوهش در دانشگاههای دولتی ۵۳ نفر معادل ۶۳.۱ درصد مرد و ۳۱ نفر معادل ۳۶.۹ درصد زن می باشند و از مجموع ۸۰ نفر نمونه مورد پژوهش در دانشگاه آزاد اسلامی ۴۵ نفر معادل ۵۶.۳ درصد مرد و ۳۵ نفر معادل ۴۳.۸ درصد زن می باشند.

۲- از مجموع ۸۴ نفر نمونه مورد پژوهش در دانشگاههای دولتی ۴۳ نفر معادل ۵۱.۲ درصد در گروه سنی ۱۸-۲۳، ۳۲ نفر در گروه سنی ۲۴-۲۸ سال، ۶ نفر معادل ۷.۱ درصد در گروه سنی ۲۹-۳۳ سال قرار دارند و ۳ نفر معادل ۳.۶ درصد در گروه سنی بالاتر از ۳۴ سال قرار دارند و از مجموع ۸۰ نفر نمونه مورد پژوهش در دانشگاه آزاد اسلامی ۲۲ نفر معادل ۲۷.۵ درصد در گروه سنی ۱۸-۲۳، ۳۳ نفر معادل ۴۱.۳ درصد در گروه سنی ۲۴-۲۸ سال، ۱۶ نفر معادل ۲۰ درصد در گروه سنی ۲۹-۳۳ سال قرار دارند و ۹ نفر معادل ۱۱.۳ درصد در گروه سنی بالاتر از ۳۴ سال قرار دارند.

۳- از مجموع ۸۴ نفر نمونه مورد پژوهش در دانشگاههای دولتی ۵۶ نفر معادل ۶۶.۷ درصد مجرد و ۲۸ نفر معادل ۳۳.۳ درصد متاهل می باشند و از مجموع ۸۰ نفر نمونه مورد پژوهش دانشگاه آزاد اسلامی ۴۷ نفر معادل ۵۸.۸ درصد مجرد و ۳۳ نفر معادل ۴۱.۳ درصد متاهل می باشند.

۴- از مجموع ۸۴ نفر نمونه مورد پژوهش در دانشگاههای دولتی ۱۷ نفر معادل ۲۰.۲ درصد دارای مدرک کاردانی، ۵۷ نفر معادل ۶۷.۹ درصد دارای مدرک کارشناسی و ۱۰ نفر معادل ۱۱.۹ درصد دارای مدرک ارشد و بالاتر می باشند و از مجموع ۸۰ نفر نمونه مورد پژوهش دانشگاه آزاد اسلامی ۴۷ نفر معادل ۵۸.۸ درصد مجرد و ۳۳ نفر معادل ۴۱.۳ درصد متاهل می باشند.

۵- با توجه به نتایج حاصل از اجرای آزمون لیون برتی در مقایسه سطح اعتماد اجتماعی در میان دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاه های دولتی و آزاد اسلامی، تفاوت معنی داری میان سطح اعتماد اجتماعی میان دو گروه نمونه وجود ندارد اما براساس آزمون تک تک مؤلفه ها در بین دو گروه سطح مؤلفه ها دارای سطح مساوی و یکسان با یکدیگر نیستند.

۶- با توجه به نتایج حاصل از اجرای آزمون فریدمن در میان دانشجویان شاهد و ایثار گر دانشگاههای دولتی مؤلفه های صراحت، حسن ظن و دگر خواهی به ترتیب دارای رتبه های اول تا

بررسی میزان سطح اعتماد اجتماعی در میان دانشجویان شاهد و ایثارگر..... ۱۰۹

سوم قرار دارند و مولفه های پاسخگویی و مسؤلیت و روابط چهره به چهره دارای رتبه های آخر می باشند. به عبارت دیگر مؤلفه صراحت از مؤلفه های اصلی اعتماد اجتماعی از بارزترین مؤلفه در میان دانشجویان مذکور می باشد.

۷- با توجه به نتایج حاصل از اجرای آزمون فریدمن در میان دانشجویان شاهد و ایثارگر دانشگاه آزاد اسلامی مؤلفه های دگر خواهی، دموکراتیک بودن و سهمین شدن به ترتیب دارای رتبه های نخست تا سوم قرار دارند و مولفه های همکاری و شفافیت در عملکرد دارای رتبه های آخر می باشند. به عبارت دیگر مؤلفه دگر خواهی از مؤلفه های اصلی اعتماد اجتماعی از بارزترین مؤلفه در میان دانشجویان مذکور می باشد.

- پرسیلا آرلینگ (۲۰۰۶) در رساله دکتری خویش تحت عنوان «نمایی از سرمایه اجتماعی در ارتباطات، کاربرد تکنولوژی و عملکرد شخصی در ایجاد جو تیمی» سه بعد سرمایه اجتماعی را در بهبود عملکرد تیمی و گروهی در سازمانها را شامل بعد ساختاری، مفهومی و بُعد ارتباطی معرفی می نماید. اما در این پژوهش وی بیشترین تأکید را بر جنبه های ساختاری سرمایه اجتماعی به ویژه بُعد ارتباطات شخصی متمرکز می نماید. در مقوله ارتباطات دو نوع ارتباطات (۱) رودر رو (یا چهره به چهره) (۲) تکنولوژی های ارتباطی، مد نظر قرار گرفته است. آرلینگ در این پژوهش روابط چهره به چهره را مهمترین عامل در افزایش سرمایه اجتماعی در سازمانها بر می شمرد که با توجه به نتایج حاصل از اجرای تحقیق متاسفانه سطح این مولفه در هر دو نمونه مورد تحقیق بسیار ضعیف ارزیابی شده است. بطوریکه سطح این مولفه از مولفه های ده گانه مورد تحقیق در میان دانشجویان ایثارگر و شاهد دانشگاههای دولتی در رتبه دهم و در دانشگاه آزاد اسلامی در رتبه هشتم قرار گرفته است.

- مطابق تحقیقات انجام شده توسط زیمیل، پاره ای از ویژگی های اعتماد در شرایط مدرن را بسیار آشکار می سازد. عدم قطعیت و تجربه متفاوت اجتماعی، همراه با افزایش فردگرایی شدن نیاز به اعتماد را دو چندان می کند. بنابراین اعتماد روابط اجتماعی را مستحکم می سازد و یکی از مهمترین نیروهای ترکیبی در جامعه است. مطابق نظر وی مولفه های سهمین شدن، همکاری و روابط چهره به چهره در هر چه مستحکم تر کردن روابط اجتماعی موثر است. با توجه به نتایج حاصل از اجرای تحقیق در مجموع سطح این مولفه ها در هر دو نمونه مورد تحقیق در حد متوسط ارزیابی شده است. بطوریکه سطح این مولفه ها از مولفه های ده

۱۱۰ ..... پژوهش نامه علوم اجتماعی ، سال دوم، شماره چهارم، زمستان ۱۳۸۷

گانه مورد تحقیق در میان دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاههای دولتی به ترتیب بصورت جدول ذیل می باشد:

رتبه مولفه	مولفه پژوهش
۵	همکاری
۸	سهیم شدن
۱۰	روابط چهره به چهره

آزمون فریدمن برای دانشجویان دانشگاه دولتی

و میانگین رتبه هر یک از مؤلفه ها در میان دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاه آزاد اسلامی به ترتیب عبارتند از:

رتبه مولفه	مولفه پژوهش
۳	سهیم شدن
۸	روابط چهره به چهره
۹	همکاری

آزمون فریدمن برای دانشجویان دانشگاه آزاد

- در ادبیات جامعه شناسی اعتماد، غالباً دیدگاه دورکیم را به عنوان دیدگاهی که در آن جامعه یک اجتماع اخلاقی است به تصویر می کشند. این رهیافت با ثنویت گرایی دورکیم، یعنی مساله ویژگی خصوصی و جمعی کنش مواجه است. چنین گفته می شود که در یک نظم کاملاً منسجم، یک شخص می تواند به دیگری اعتماد داشته باشد، اگر صادق و راستگو باشد و به خواسته های دیگران به خاطر اخلاقیات مشترک و همنوایی مشترک با هنجارها احترام گذارد. بر اساس مطالعات انجام شده توسط دورکیم پاسخگویی، حسن ظن، دگرخواهی و دموکراتیک بودن نقش ویژه ای در توسعه اعتماد در میان جوامع و اجتماعات دارد. با توجه به نتایج حاصل از اجرای تحقیق سطح این مولفه ها در هر دو نمونه مورد تحقیق در حد مطلوب ارزیابی شده است که مورد تاکید نظرات دورکیم می باشد. بطوریکه سطح این مولفه ها از مولفه های ده گانه مورد تحقیق در میان دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاههای دولتی به ترتیب بصورت جدول ذیل می باشد:

بررسی میزان سطح اعتماد اجتماعی در میان دانشجویان شاهد و ایثارگر..... ۱۱۱

رتبه مولفه	مولفه پژوهش
۲	حسن ظن
۳	دگر خواهی
۶	دموکراتیک بودن
۹	پاسخگویی و مسؤلیت

آزمون فریدمن برای دانشجویان دانشگاه دولتی

و میانگین رتبه هر یک از مؤلفه ها در میان دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاه آزاد اسلامی به ترتیب عبارتند از:

رتبه مولفه	مولفه پژوهش
۱	دگر خواهی
۲	دموکراتیک بودن
۵	پاسخگویی و مسؤلیت
۶	حسن ظن

آزمون فریدمن برای دانشجویان دانشگاه آزاد

- با توجه به مطالعات انجام شده توسط زتومکا مهمترین مولفه های اعتماد شامل صداقت، همکاری، شفافیت در عملکرد، سهمیم شدن و صراحت می باشد. مطالعات زتومکا نشان می دهد با افزایش سطح این مولفه ها افزایش و در نهایت موجب افزایش سطح سرمایه اجتماعی در میان اعضاء خواهد شد. که با توجه به نتایج حاصل از اجرای تحقیق متاسفانه سطح این مولفه ها در هر دو نمونه مورد تحقیق متوسط ارزیابی شده است. بطوریکه سطح این مولفه ها از مولفه های ده گانه مورد تحقیق در میان دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاههای دولتی به ترتیب بصورت جدول ذیل می باشد:

رتبه مولفه	مولفه پژوهش
۱	صراحت
۴	صداقت
۵	همکاری
۷	شفافیت در عملکرد
۸	سهمیم شدن

آزمون فریدمن برای دانشجویان دانشگاه دولتی

در میان دانشجویان ایثار گر و شاهد دانشگاه آزاد اسلامی به ترتیب بصورت جدول ذیل می باشد:

رتبه مولفه	مولفه پژوهش
۳	سهیم شدن
۴	صداقت
۷	صراحت
۹	همکاری
۱۰	شفافیت در عملکرد

آزمون فریدمن برای دانشجویان دانشگاه آزاد

پیشنهادهای تحقیق

با توجه به اهمیت اعتماد اجتماعی در جامعه شایسته است در جستجوی راه هایی بود که موجبات افزایش آن فراهم آید.

یکی از عوامل اصلی ایجاد اعتماد اجتماعی در میان افراد روابط چهره به چهره است، که هسته اساسی گروه اجتماعی را تشکیل می دهد، بر این اساس بهتر است در جستجوی شرایطی بود که امکان رشد گروه های داوطلبانه فراهم آید، تا تعاملات عاطفی تنها به خانواده و خویشاوندان محدود نگردد.

تفاوت اعتماد به نزدیکان و سایر افراد جامعه نشان می دهد که تعاملات صمیمی تنها به گروه های اولیه محدود شده و به متن جامعه گسترش نیافته است که این امر خلاء میان دو حوزه مذکور را سبب شده است. ضرورت همکاری و مشارکت شهروندان در سطح ملی برای رسیدن به توسعه و پیشرفت نیاز به گروه های واسط یا جامعه مدنی (احزاب، اصناف، اتحادیه ها، انجمن های داوطلبانه، و...) را ایجاد می کند.

کارکرد عمده اعتماد در گروه های واسط این است که تعاملات صمیمی، همکاری، سرعت ارتباطات و سرمایه اجتماعی افراد را در شبکه های مختلف اجتماعی گسترش می دهد.

چنانکه این امر صورت گیرد افراد در جامعه همان احساسی را خواهند داشت که در خانواده دارند، به طوریکه ترس ها و نگرانی ها کاهش یافته و افراد در کنار سایر شهروندان احساس امنیت می کنند، احساس مسئولیت و تعهد در ابعاد مختلف تقویت می شود و... که کلیه عوامل فوق می تواند اعتماد اجتماعی را تقویت کند.

به نظر می رسد زمینه هایی که شبکه ارتباطی بین مردم (سرمایه اجتماعی و اعتماد اجتماعی) را گسترده می سازد، باید افزایش یابد و بدین ترتیب بده بستان های عاطفی میان افراد و سایر اعضای جامعه صورت گیرد. سرمایه اجتماعی موجب می شود که اعضای جامعه به هم اعتماد کنند و با تشکیل گروه ها و نهادهای مدنی با یکدیگر همکاری کنند، این چیزی است که جامعه ما بدان نیاز دارد. با توجه به تغییراتی که در چند دهه اخیر صورت گرفته است (افزایش جمعیت، رشد شهرها، تحولات اقتصادی و اجتماعی، و...) دیگر نمی توان اعتماد را تنها به خانواده و خویشاوندان محدود کرد، جامعه ما نیازمند اعتماد اجتماعی در سطح ملی است.

یکی از عوامل تاثیر گذار بر روی اعتماد اجتماعی، احساس تعلق جمعی است، بنابراین بهتر است به مراسم و گردهمایی ها و حضور افراد در کنار هم و تعامل با یکدیگر بهاء داده شود چرا که عوامل مذکور در تقویت احساس تعلق جمعی بسیار موثرند.

برای ایجاد اعتماد اجتماعی، پیشنهاد می شود شرایطی فراهم آید که مردم در کنار هم احساس امنیت کنند، برای این منظور شایسته است از یک سو تضادها (تضادهای توزیعی و تضادهای ارزشی و...) کاهش یابند، و از طرف دیگر نظم و ثبات در روابط اجتماعی حاکم شود. و مدارس و دانشگاه های ما علاوه بر رشد شناختی و ابزاری به تقویت عواطف نیز پردازند.

بهبتر است در الگوهای جامعه پذیری ما تجدید نظر شود و با عصر کنونی منطبق گردد، و در نهایت اینکه باید از یک جا شروع کنیم، و آن نقطه اعتماد به مردم است هر چند که ممکن است در ابتدا هزینه هایی را در بر داشته باشد. و به طرح های تحقیقی کلان در زمینه اعتماد و سرمایه اجتماعی اولویت داده شود.

ایجاد و توسعه اعتماد نیازمند وجود تمایلات مشارکتی در افراد است. وجود سرمایه های اجتماعی در افراد یا وجود کمیتی از کنش های متقابل در شبکه روابط افراد و نیز کیفیاتی نظیر هنجار عمل متقابل و اعتماد، آنان را به انجام دادن امور داوطلبانه و فعالیت های گروهی و مشارکت در سازمان ها تشویق می کند. در واقع خروج افراد از حوزه خصوصی خود، گذر از برخی منافع شخصی و اقدام به کنش مشارکتی در سطحی فراتر از شبکه شخصی، نیازمند وجود سرمایه اجتماعی است. بنابراین به توجه به نظریه های جامعه شناختی مطرح شده و نیز یافته های تجربی تحقیق می توان گفت تشکیل گروهها در دانشگاهها نمود جنبش های اجتماعی جدید محسوب می شوند.

پی نوشت ها

1-Peir,bourdieu

2-Validity

منابع

- آزاد ارمکی، تقی؛ و افسانه کمالی (۱۳۸۳). "اعتماد، اجتماع و جنسیت". **مجله جامعه شناسی ایران**. دوره پنجم، شماره ۲، تابستان.
- امیر کافی، مهدی (۱۳۸۰). "اعتماد اجتماعی و عوامل موثر بر آن". **نمایه پژوهش** شماره ۱۸.
- کاظمی، حجت (۱۳۸۱). "بررسی نقش اعتماد در سازمان های علمی و برخی عوامل موثر بر آن". پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تبریز.
- Adler, PauL.S&Seok-woo kwon (2002)."Social Capital: Prospects for a new Concept". **Academy of management Review**. Vol. 27.No1; pp: 17-40.
- Cohen , D. and Prusak, L. (2001).In good company: how social capital make organizations work .
- In Vilanova & Josa (2003) Social capital as a managerial phenomenon . Tampere University of Technology.
- Fukuyama, F. (1995).**Trust: the social virtues and the creation prosperity**.New York: Free Press,
- Krishna, Anirudh & Shrader, E. (1999).Social Capital assessment tool. Washington, D.C: The World Bank,
- Nahapiet, J., & Ghoshal, s. (1998)."Social Capital, Intellectual capital & the organizational advantage".**Academy of Management Review** , 23(2), 242-260.
- Putnam, R.D. (2000).“Bowling alone: the collapse and revival of American community”. Simmon & Schuster.
- prusak .L &D .cohen (2001).**In Good company How social capital makes organization work**. Harward Business school press.
- Reece. B and Ronda B(1996).**Effective Human Relation in Organization**. Boston: Houghton Mifflin Company,
- Stewart,weeks, M. and Richardson, C. (1998)."Social capital stories: How Australian household live their lives".**Policy Monograph** 42, The Center for Independent Studies, Sydney.
- Weick , K. E. (1995)." Sensmaking in organizations " . In Bolino et. Al (2002) " Citizenship behavior and the creation of social capital in organizations " . **Academy of Management Review** ,27.